TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. liepos 21 d.*

Byloje C-503/09

dėl *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Jungtinė Karalystė) 2009 m. lapkričio 16 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. gruodžio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Lucy Stewart

prieš

Secretary of State for Work and Pensions

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Arabadjiev (pranešėjas), A. Rosas, A. Ó Caoimh ir P. Lindh,

* Proceso kalba: anglų.

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. lapkričio 24 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— L. Stewart, atstovaujamos atstovės pagal įstatymą P. Stewart, padedamos *QC* R. Drabble,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos H. Walker, padedamos baristerio T. de la Mare,

— Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir N. Yerrell,

susipažinęs su 2011 m. kovo 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 5 sk., 3 t., p. 3) iš dalies pakeistos ir atnaujintos redakcijos 1971 m. birželio

14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005 (OL L 117, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktų ir 10 straipsnio 1, 19 ir 28 dalių aiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp Ispanijoje gyvenančios Jungtinės Karalystės pilietės L. Stewart ir *Secretary of State for Work and Pensions* dėl pastarojo atsisakymo pripažinti šios pilietės teisę į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

3 Reglamento Nr. 1408/71 2 straipsnio „Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ar savarankiškai dirbantiems asmenims ar studentams, kuriems yra taikomi ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai ir kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai arba asmenys be pilietybės ar pabėgėliai, gyvenantys kurios nors valstybės narės teritorijoje, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

4 Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnyje „Reguliavimo sritys“ numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

a) ligos ir motinystės išmokas;

b) invalidumo išmokas, įskaitant tas, kurios skirtos darbingumui išsaugoti ar atgauti (padidinti);

<...>

2. Šis reglamentas taikomas visoms bendrosioms ir specialioms socialinės apsaugos sistemoms, nepaisant to, ar jos susijusios, ar nesusijusios su įmokų mokėjimu <...>

<...>“

5 Šio reglamento 10 straipsnio „Gyvenamosios vietos sąlygos atsisakymas. Privalomo draudimo poveikis įmokų kompensavimui“ 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenustatyta kitaip, invalidumo, senatvės ar išlaikytinių išmokos pinigais, pensijos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų bei išmokos mirties atveju, įgytos pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomas ir nutraukiamas jų mokėjimas ar

anuliuojamos vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena valstybės narės teritorijoje, išskyrus valstybę, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą.“

6 Pagal Reglamento Nr. 1408/71 10a straipsnį „Specialios neįmokinės išmokos“ šio straipsnio ir III antraštinės dalies nuostatos netaikomos specialioms neįmokinėms išmokoms, nurodytoms minėto reglamento 4 straipsnio 2a dalyje. Asmenys, kuriems taikomas Reglamentas Nr. 1408/71, gauna šias išmokas, jei jos paminėtos IIa priede, išimtinai tos valstybės narės teritorijoje, kurioje jie gyvena, ir pagal tos valstybės teisės aktus.

7 Pagrindinėje byloje aptariama trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka nenurodyta minėtame IIa priede.

8 Šio reglamento III dalies I skyriaus 2 skirsnio „Pagal darbo sutartį dirbantys asmenys arba savarankiškai dirbantys asmenys bei jų šeimos nariai“ 19 straipsnyje „Gyvenimas valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė. Bendrosios taisyklės“ nustatyta:

„1. Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, gyvenantis valstybės narės, kitos nei kompetentinga valstybė, teritorijoje, įvykdęs kompetentingos valstybės teisės aktais nustatytas sąlygas teisei įgyti gauti išmokas, kur reikia atsižvelgiant į 18 straipsnio nuostatas, toje valstybėje, kurioje jis gyvena, gauna:

<...>

b) išmokas pinigais, kurias moka kompetentinga įstaiga pagal jos administruojamus teisės aktus.

<...>

2. 1 dalies nuostatos analogiškai taikomos šeimos nariams, gyvenantiems valstybės narės, kitos nei kompetentinga valstybė, teritorijoje, jeigu jie neturi teisės į tokias išmokas pagal valstybės, kurios teritorijoje jie gyvena, teisės aktus.

<...>“

9 Reglamento Nr. 1408/71 III dalies I skyriaus 5 skirsnio „Pensininkai ir jų šeimos nariai“ 28 straipsnio „Pensijos, mokėtinos pagal vienos ar kelių valstybių teisės aktus, kai teisė į išmokas gyvenamojoje šalyje neįgyta“ 1 dalyje nustatyta:

„Pensininkas, turintis teisę gauti pensiją pagal vienos valstybės narės teisės aktus arba turintis teisę gauti pensijas pagal dviejų ar kelių valstybių narių teisės aktus ir neturintis teisės gauti išmokas pagal valstybės narės, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktus, nepaisant to, turi teisę jis ir jo šeimos nariai gauti tokias išmokas [nepaisant to, jis ir jo šeimos nariai turi teisę gauti tokias išmokas], atsižvelgiant į 18 straipsnio ir VI priedo nuostatas, tartum [kiek jie] turėtų teisę jas gauti pagal valstybės narės arba bent jau vienos kompetentingos valstybės narės teisės aktus pensijų atžvilgiu, jeigu jis [jie] gyventų tos valstybės teritorijoje <...>

<...>“

Nacionalinės teisės aktai

10 Vadovaujantis 1992 m. Socialinio draudimo įmokų ir išmokų įstatymo *(Social Security Contributions and Benefits Act 1992,* toliau – SSCBA*)* 20 straipsnio 1 dalies b punktu, nedarbingumo išmoka yra įmokinė socialinė išmoka.

11 Vadovaujantis 1992 m. Socialinio draudimo administravimo įstatymo *(Social Security Administration Act)* 163 straipsnio 1 dalies a punktu, įmokinės socialinės išmokos mokamos iš Nacionalinio draudimo fondo (*National Insurance Fund*). Pagal SSCBA 1 straipsnio 1 dalį biudžetas, reikalingas, kad šis fondas galėtų sumokėti minėtas išmokas, surenkamas iš pajamų gavėjų bei darbdavių įmokų.

12 SSCBA 30A straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta:

„4. Už kiekvieną nedarbingumo laikotarpį trumpalaikės nedarbingumo išmokos mokamos ne ilgiau kaip 364 dienas.

5. Kai teisė į trumpalaikio nedarbingumo išmoką pagal šio straipsnio 4 dalį pasibaigia, įgyjama teisė į ilgalaikio nedarbingumo išmoką, kuri mokama už kiekvieną vėlesnę nedarbingumo dieną, kol pagal įstatymą sueina pensinis amžius.“

13 Trumpalaikė nedarbingumo išmoka pagal SSCBA 30B straipsnio 2 dalį ir 4 priedo I dalį yra dviejų dydžių. Pirmąsias 196 dienas ji skiriama mažesnio dydžio nei per likusį 364 dienų laikotarpį. Ilgalaikė nedarbingumo bazinė išmoka yra didesnė nei didžiausia galima trumpalaikė nedarbingumo išmoka.

14 SSCBA 12 priedo 1 dalyje numatyta, kad nedarbingumo išmoka negali būti mokama, jei asmenys iš darbdavių gauna įstatymais nustatytą ligos kompensaciją.

15 Teisė gauti nedarbingumo išmoką iš esmės priklauso nuo to, ar pareiškėjas įvykdo tam tikras įmokoms gauti nustatytas sąlygas. Asmenys, kurie tampa nedarbingi būdami jauni, pagal SSCBA 30A straipsnio 2A dalį vis tiek turi teisę į nedarbingumo išmoką, nors ir nemokėjo įmokų, su sąlyga, kad suinteresuotasis asmuo:

„a) atitinkamą dieną yra 16 metų arba vyresnis;

b) yra jaunesnis nei 20 metų arba (nurodytais atvejais) jaunesnis nei 25 metų tą dieną, kuri patenka į nedarbingumo laikotarpį;

c) buvo nedarbingas visą 196 dienų iš eilės laikotarpį prieš atitinkamą dieną arba ankstesnę dieną nedarbingumo laikotarpiu, kurią jam sukako 16 arba daugiau metų;

d) atitinkamą dieną jis tenkina nurodytus reikalavimus, susijusius su gyvenamąja vieta Didžiojoje Britanijoje arba su buvimu joje; ir

e) tą dieną jis nėra asmuo, kuris mokosi dieniniame skyriuje.“

16 1994 m. Socialinės apsaugos reglamento (nedarbingumo išmoka) *(Social Security (Incapacity Benefit) Regulations 1994*, toliau – SSIBR*)* 16 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Su (SSCBA) 30A straipsnio 2A dalies d punktu susiję privalomi reikalavimai dėl asmens gyvenamosios vietos ar buvimo Didžiojoje Britanijoje atitinkamą dieną reiškia, kad tą dieną:

a) jis įprastai nuolat gyvena Didžiojoje Britanijoje;

b) jam netaikoma imigracijos kontrolė pagal 1999 m. Imigracijos ir prieglobsčio įstatymo *(Immigration and Asylum Act 1999)* 115 straipsnio 9 dalį arba jis nėra asmuo, kuriam taikoma 5 dalis;

c) jis yra Didžiojoje Britanijoje ir

d) jis per 52 savaičių laikotarpį, einantį prieš tą dieną, išbuvo Didžiojoje Britanijoje ne trumpesnį nei 26 savaičių laikotarpį arba kelis laikotarpius, kurių trukmė kartu sudėjus ne trumpesnė nei 26 savaitės.“

17 Pagal minėto 16 straipsnio 6 dalį pareiškėjas šias sąlygas turi atitikti pareiškimo pateikimo momentu.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 1989 m. lapkričio mėn. gimusi Didžiosios Britanijos pilietė Lucy Stewart turi Dauno sindromą. Nuo 2000 m. rugpjūčio mėn. ji su tėvais įsikūrė ir gyvena Ispanijoje. Atgaline data jai buvo skirta neįgaliųjų pragyvenimo pašalpa *(Disability Living Allowance)* nuo tada, kai ji įvesta 1992 m. balandžio mėnesį. Ši pašalpa jai mokama Ispanijoje pagal Reglamento Nr. 1408/71 pereinamojo laikotarpio nuostatų 95b straipsnį.

19 Kadangi L. Stewart tėvo paskutinė darbovietė Didžiojoje Britanijoje buvo 2000–2001 mokestiniais metais, jis gavo profesinio draudimo pensiją, o nuo 2009 m. spalio mėn. – šios valstybės senatvės pensiją. Ieškovės pagrindinėje byloje motina nuo 2005 m. liepos 25 d. gauna senatvės pensiją, o anksčiau gaudavo nedarbingumo išmoką.

20 Ieškovė pagrindinėje byloje niekada nedirbo ir, atrodo, niekada negalės verstis profesine veikla.

21 L. Stewart motina, kaip savo dukters atstovė pagal įstatymą, pateikė prašymą, kad jos dukteriai nuo 16 gimtadienio būtų skirta trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka, nes būtent nuo šios datos ji atitiko tokios išmokos gavimo reikalavimus. 2005 m. lapkričio 24 d. *Secretary of State for Work and Pensions* atmetė šį prašymą,

remdamasis tuo, kad L. Stewart neatitiko buvimo Didžiojoje Britanijoje sąlygos. Taip pat ieškovei pagrindinėje byloje buvo pranešta, kad tol, kol ji bus nedarbinga, už ją bus mokamos nacionalinio draudimo įmokos.

22 Ieškovės pagrindinėje byloje motina dukters vardu apskundė šį *Secretary of State for Work and Pensions* sprendimą. Po to, kai šis skundas buvo atmestas, ji prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė apeliacinį skundą, remdamasi tuo, kad Didžiosios Britanijos valdžios institucijų sprendimas neskirti jos dukteriai minėtos nedarbingumo išmokos nesuderinamas su Sąjungos teise.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad aptariama nedarbingumo išmoka, atsižvelgiant į visas jos skyrimo sąlygas, dažnai vadinama „jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka“.

24 Iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje atitinka visus trumpalaikės jaunų neįgaliųjų išmokos skyrimo reikalavimus, išskyrus numatytuosius SSIBR 16 straipsnio 1 dalyje, susijusius su nuolatine gyvenamąja vieta, ankstesniu arba prašymo pateikimo momentu buvimu Didžiojoje Britanijoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nors *Secretary of State for Work and Pensions* atmetė ieškovės pagrindinėje byloje prašymą remdamasis tuo, kad ji nebuvo Didžiojoje Britanijoje prašymo pateikimo momentu, prašymas taip pat galėjo būti atmestas remiantis tuo, kad ji neatitiko kitų dviejų minėtų reikalavimų.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, visų pirma, kyla klausimas, ar jauniems neįgaliesiems skirta trumpalaikė nedarbingumo išmoka yra ligos išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a punktą, ar invalidumo išmoka, kaip ji suprantama pagal to paties 4 straipsnio 1 dalies

b punktą. Šio teismo nuomone, aptariama išmoka neturėtų būti laikoma ligos išmoka, nes ji nepakeičia pajamų laikotarpiu, kai laikinai negaunamas darbo užmokestis, nes ieškovė pagrindinėje byloje niekada nedirbo, kaip ir dauguma panašioje situacijoje esančių pareiškėjų. Be to, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, ieškovės pagrindinėje byloje nedarbingumas nėra laikinas.

26 Šis teismas taip pat abejoja, ar jauniems neįgaliesiems skirta trumpalaikė nedarbingumo išmoka gali būti laikoma invalidumo išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies b punktą, nes ji mokama ne ilgiau kaip 364 dienas. Vėliau ieškovė pagrindinėje byloje, kaip ir daugelis kitų jos padėtyje esančių asmenų, šio teismo nuomone, turėtų gauti ilgalaikę neįgalumo išmoką. Vadinasi, trumpalaikė ir ilgalaikė nedarbingumo išmokos yra ta pati išmoka, neatsižvelgiant į jų vidinę struktūrą.

27 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šio sprendimo 24 punkte nurodyti reikalavimai suderinami su Sąjungos teise.

28 Tokiomis aplinkybėmis *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius klausimus:

„1. Ar išmoka, turinti trumpalaikės jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos požymių, yra ligos išmoka, ar invalidumo išmoka pagal [Reglamentą Nr. 1408/71]?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta, kad tokia išmoka turi būti laikoma ligos išmoka:

   a) ar asmuo, kaip antai ieškovės motina, kuris galutinai nutraukė pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo ar savarankiškai dirbančio asmens veiklą ir išėjo į pensiją, vis tiek laikomas „pagal darbo sutartį dirbančiu darbuotoju“ pagal [šio reglamento] 19 straipsnį, nes jis anksčiau dirbo pagal darbo sutartį ar vykdė savarankiškai dirbančio asmens veiklą, ar jam turi būti taikomos [minėto reglamento] 27–34 straipsniuose (pensininkai) išdėstytos taisyklės?

   b) ar asmuo, kaip antai ieškovės tėvas, kuris nuo 2001 m. nedirbo pagal darbo sutartį ir nevykdė savarankiškai dirbančio asmens veiklos, vis tiek laikomas „pagal darbo sutartį dirbančiu darbuotoju“ pagal [to paties reglamento] 19 straipsnį, nes jis anksčiau dirbo pagal darbo sutartį ar vykdė savarankiškai dirbančio asmens veiklą?

   c) ar ieškovė turi būti laikoma „pensininke“ pagal [Reglamento Nr. 1408/71] 28 straipsnį, nes jai buvo mokama išmoka pagal [šio reglamento] 95b straipsnį, neatsižvelgiant į tai, kad: i) minėta ieškovė niekada nedirbo pagal darbo sutartį pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio a punktą; ii) ieškovė nėra sulaukusi įstatymuose nustatyto pensinio amžiaus ir iii) ieškovė patenka į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo sritį asmenų atžvilgiu tik kaip šeimos narys?

   d) jei pensininkui taikomas Reglamento Nr. 1408/71 28 straipsnis, ar jo šeimos narys, kuris visada nuolat su juo gyveno toje pačioje valstybėje kaip ir jis, gali, remdamasis [šio reglamento] 28 straipsnio 1 dalimi, skaitoma kartu su [minėto reglamento] 29 straipsniu, prašyti ligos išmokos, kurią grynaisiais pinigais moka [to paties reglamento] 28 straipsnio 2 dalyje apibrėžta kompetentinga institucija, jei ta išmoka (jei reikia) mokėtina šeimos nariui (ir nemokėtina pensininkui)?

e) jei taikytina (atsižvelgiant į atsakymus į a–d punktuose pateiktus klausimus), ar nacionalinės teisės aktuose socialinio draudimo srityje nustatyto reikalavimo, pagal kurį pradinis teisės į ligos išmoką įgijimas taikomas tik tiems asmenims, kurie kompetentingoje valstybėje narėje anksčiau išbuvo privalomą iš anksto nustatytą laikotarpį, taikymas neprieštarauja Reglamento Nr. 1408/71 19 ir (arba) 28 straipsnio nuostatoms?

3. Jei į pirmąjį klausimą atsakoma taip, kad minėta išmoka turi būti laikoma invalidumo išmoka, ar Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio, kuriame kalbama apie „išmokas, įgytas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus“, formuluotė reiškia, kad valstybės narės išsaugo įgaliojimus pagal Reglamentą Nr. 1408/71 nustatyti pradiniam tokios invalidumo išmokos įgijimui keliamus reikalavimus, kurie grindžiami nuolatiniu gyvenimu valstybėje narėje arba įrodymu, kad anksčiau šioje valstybėje narėje išbūta privalomą laikotarpį, ir kuriais remdamasis ieškovas negalėtų visų pirma siekti įgyti teisę į tokią išmoką iš kitos valstybės narės?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

29 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka, kaip antai aptariamoji pagrindinėje byloje, yra ligos išmoka, ar invalidumo išmoka, kaip jos suprantamos pagal Reglamentą Nr. 1408/71.

30 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šis klausimas nėra susijęs su bendra neįgalumo išmokų, skiriamų pagal Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos teisės aktus, sistema, o susijęs tik su jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka, kurios pobūdis ir suteikimo sąlygos, kaip matyti iš šio sprendimo 10–17 punktų, skiriasi.

31 Pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktus šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima socialinės apsaugos sritis, susijusias su ligos ir invalidumo išmokomis, įskaitant tas, kurios skirtos darbingumui išsaugoti ar atgauti (padidinti).

32 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, išmoka gali būti laikoma socialinės apsaugos išmoka tada, kai ji suteikiama gavėjams neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą remiantis teisės aktais apibrėžta situacija ir kai ji susijusi su viena iš Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalyje aiškiai išvardytų sričių (žr., be kita ko, 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Hosse*, C-286/03, Rink. p. I-1771, 37 punktą; 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Habelt ir kt.*, C-396/05, C-419/05 ir C-450/05, Rink. p. I-11895, 63 punktą ir 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Petersen*, C-228/07, Rink. p. I-6989, 19 punktą).

33 Šioje byloje neginčijama, kad taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamos išmokos atveju, nes jos skyrimas priklauso nuo SSCBA 30A straipsnio 2A dalyje teisiškai apibrėžtų objektyvių kriterijų, kompetentingoms valdžios institucijoms neturint diskrecijos atskirai įvertinti prašymą pateikusio asmens poreikių, ir šios išmokos tikslas – suteikti apsaugą nuo, nelygu atvejis, invalidumo ar nedarbo rizikos, numatytos Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose.

34 Be to, neginčijama, kad ieškovė pagrindinėje byloje patenka į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo asmenų atžvilgiu sritį, kaip ji apibrėžta jo 2 straipsnio 1 dalyje.

35 Dėl tikslaus pagrindinėje byloje aptariamos išmokos pobūdžio apibrėžimo pasakytina, kad iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog reikalavimas, kad Sąjungos teisė būtų taikoma vienodai, reiškia, kad sąvokos, kuriomis remiasi ši teisė, neturi skirtis, atsižvelgiant į kiekvienos nacionalinės teisės ypatumus, bet turi būti pagrįstos objektyviais kriterijais, nustatytais pagal pačią Sąjungos teisę. Pagal šį principą ligos ir invalidumo išmokų sąvokos, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktus, siekiant taikyti šį reglamentą turi būti apibrėžtos atsižvelgiant ne į nacionalinės teisės aktų, kuriuose įtvirtintos šias išmokas numatančios vidaus nuostatos, rūšį, bet į pačias Sąjungos teisės normas, kuriose apibrėžiama šių išmokų sandara (šiuo klausimu žr. 1980 m. sausio 10 d. Sprendimo *Jordens Vosters*, 69/79, Rink. p. 75, 6 punktą).

36 Šiuo požiūriu, kad būtų galima atskirti įvairias socialinės apsaugos išmokas, reikia atsižvelgti į kiekvienos išmokos apimamas rizikos sritis (2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper*, C-406/04, Rink. p. I-6947, 27 punktas).

37 Kaip visiškai teisingai teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Europos Komisija, ligos išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a punktą, apima riziką, susijusią su patologine būsena, dėl kurios laikinai turi būti sustabdyta suinteresuotojo asmens veikla.

38 Invalidumo išmoka, kaip ji suprantama pagal to paties reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punktą, pagal bendrą principą skirta nustatyto neįgalumo laipsnio rizikai padengti, kai egzistuoja galimybė, jog šis neįgalumas tęsis nuolat arba ilgai (pagal analogiją žr. 2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *Chacón Navas*, C-13/05, Rink. p. I-6467, 45 punktą).

39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui abejonių dėl jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos klasifikavimo kaip ligos arba invalidumo išmokos, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktus, kyla dėl to, kad ši išmoka numatyta nacionalinės teisės akte, pagal kurį išmoka mokama dviem etapais: pirma – trumpalaikė nedarbingumo išmoka, mokama ilgiausiai 364 d. laikotarpiu, antra – ilgalaikė nedarbingumo išmoka, mokama neribotą laikotarpį tol, kol pareiškėjas sulaukia pagal įstatymą nustatyto pensinio amžiaus.

40 Šiuo aspektu pažymėtina, kaip konstatavo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jog ieškovė pagrindinėje byloje, kaip ir daugelis asmenų, prašančių suteikti trumpalaikę nedarbingumo išmoką jauniems neįgaliesiems, negali dirbti ir niekada nesivertė profesine veikla. Šio teismo nuomone, tai įprasta pareiškėjams, kurie šiuo pagrindu gauna išmoką.

41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad baigus mokėti laikino nedarbingumo išmokas jauniems neįgaliesiems ieškovė pagrindinėje byloje, kaip ir dauguma teisę šią išmoką gauti turinčių asmenų, dėl neįgalumo nuolatinio pobūdžio įgyja teisę į ilgalaikio nedarbingumo išmoką.

42 Iš tikrųjų iš Teisingumo Teismui pateikto dokumentų rinkinio matyti, kad jeigu suteikiama teisė į trumpalaikę nedarbingumo išmoką jauniems neįgaliesiems, pasibaigus jos mokėjimo terminui, ji virsta nuolatinio nedarbingumo išmoka tik jei pareiškėjo neįgalumas tęsiasi. Tačiau pareiškėjas neturi teisės į nuolatinio nedarbingumo išmoką iš pat pradžių, nors akivaizdu, kad dėl nuolatinio arba ilgalaikio neįgalumo jis tenkina šios išmokos gavimo sąlygas. Tad tokiam neįgaliam pareiškėjui trumpalaikė nedarbingumo išmoka jauniems neįgaliesiems yra tik pirminis etapas, kad, pasibaigus jos mokėjimo laikotarpiui, jis įgytų teisę į ilgalaikę nedarbingumo išmoką.

43 Tad tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, kai pareiškėjas yra nuolat arba ilgai neįgalus, trumpalaikė ir ilgalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos būtinai yra tęstinės.

44 Iš tikrųjų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad trumpalaikės ir ilgalaikės nedarbingumo išmokos yra ta pati išmoka, neatsižvelgiant į jų mokėjimo tvarkos skirtumus.

45 Tad darant tokią prielaidą, kaip aptariamoji pagrindinėje byloje, kad nuo prašymo pateikimo momento akivaizdu, jog pareiškėjas yra nuolat arba ilgai neįgalus, trumpalaikei jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokai, atsižvelgiant į tęstinį jos ryšį su ilgalaike nedarbingumo išmoka, būdingi invalidumo išmokos požymiai, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies b punktą.

46 Ši išvada patvirtinama tiek trumpalaikės nedarbingumo išmokos jauniems neįgaliesiems tikslu ir paskirtimi, tiek jos apskaičiavimo baze ir skyrimo sąlygomis (pagal analogiją žr. 1983 m. liepos 5 d. Sprendimo *Valentini*, 171/82, Rink. p. 2157, 13 punktą; minėtų sprendimų *De Cuyper* 25 punktą ir *Petersen* 21 punktą).

47 Dėl, pirma, trumpalaikės jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos tikslo ir paskirties pažymėtina, kad ja buvo pakeista sunkaus invalidumo pašalpa. Teisę gauti šią išmoką turintys asmenys yra 16–25 metų amžiaus, kurie dėl ligos ar neįgalumo negali dirbti.

48 Tačiau asmenys, turintys pagal įstatymą teisę į dėl ligos mokamą kompensaciją, pagal SSCBA 12 priedo 1 dalį neturi teisės gauti šios išmokos. Tad dėl laikino sveikatos būklės pablogėjimo negalintys dirbti asmenys, kurie atitinka tiek dėl ligos pagal įstatymą mokamos kompensacijos, tiek trumpalaikės jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos suteikimo sąlygas, paprastai gauna kompensaciją, o ne išmoką.

49 Be to, iš Teisingumo Teismui pateikto dokumentų rinkinio matyti, kad šia išmoka siekiama pareiškėjui suteikti finansinių priemonių, kurios leistų patenkinti jo poreikius. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo aspektu pažymi, kad, skirtingai nuo ligos išmokos, trumpalaike jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka nesiekiama pakeisti pajamų, kai laikinai nemokamas darbo užmokestis, nes dauguma šią išmoką gaunančių asmenų, kaip ir ieškovė pagrindinėje byloje, niekada nedirbo. Tad, anot minėto teismo, pajamos nėra pakeičiamos arba nėra sustabdomas jų mokėjimas.

50 Be to, dėl šios išmokos suteikimo sąlygų pažymėtina, kad pagal SSCBA 30A straipsnio 2A dalį jos iš esmės susijusios su pareiškėjo amžiumi, jo nedarbingumu, aplinkybe, kad jis nesimoko dieniniame skyriuje, bei gyvenimo ir buvimo Didžiojoje Britanijoje reikalavimais. Šiuo aspektu pažymėtina, kad šios sąlygos nekinta todėl, kad jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka yra trumpalaikė ar ilgalaikė. Iš tikrųjų ilgalaikė nedarbingumo išmoka yra trumpalaikės nedarbingumo išmokos tąsa ir, jei nedarbingumas tęsiasi, nėra būtina iš naujo įrodyti, kad šios sąlygos įvykdytos.

51 Galiausiai dėl trumpalaikės ir ilgalaikės nedarbingumo išmokos jauniems neįgaliesiems apskaičiavimo bazės pažymėtina, kad tai yra savaitinė išmoka, kuri apskaičiuojama neatsižvelgiant nei į ją gaunančio asmens pajamas, nei į jo mokėtas įmokas. Ši

suma nustatoma atsižvelgiant į tris skirtingus dydžius, nustatomus atitinkamai per pirmąją trumpalaikės išmokos jauniems neįgaliesiems mokėjimo laikotarpio pusę, per antrąją jos pusę ir per ilgalaikės nedarbingumo išmokos mokėjimo laikotarpį.

52 Mokamų skirtingo dydžio trumpalaikės ir ilgalaikės jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokų nepakanka, kad būtų galima padaryti išvadą, jog pagal taikytiną dydį skiriasi ir išmokos pobūdis, nes, kaip matyti iš pirmesnio punkto, nagrinėjamu atveju net pati trumpalaikė nedarbingumo išmoka jauniems neįgaliesiems yra dviejų dydžių. Bet kuriuo atveju pažymėtina, kaip matyti iš šio sprendimo 44 punkto, kad trumpalaikė ir ilgalaikė nedarbingumo išmokos, nepaisant jų vidinės struktūros, yra viena ir ta pati išmoka.

53 Tad konstatuotina, kad remiantis tiek trumpalaikės arba ilgalaikės nedarbingumo išmokos tikslu arba paskirtimi, tiek jų suteikimo sąlygomis tokioje situacijoje, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kai paraiškos pateikimo momentu akivaizdu, jog pareiškėjas nuolat arba ilgai nedarbingas, neatsižvelgiant į tai, kad ši išmoka mokama dviem vienas po kito einančiais etapais, ji tiesiogiai susijusi su invalidumo rizika, numatyta Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies b punkte.

54 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad trumpalaikė nedarbingumo išmoka jauniems neįgaliesiems, kaip antai nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, yra invalidumo išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies b punktą, jeigu paraiškos pateikimo momentu akivaizdu, kad pareiškėjas yra nuolat arba ilgai nedarbingas.

Dėl antrojo klausimo

55 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl trečiojo klausimo

56 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tuo atveju, jeigu trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka, kaip antai nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, turi būti laikoma invalidumo išmoka, Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama, jog valstybė narė nustatytų minėtos išmokos įgijimui keliamus reikalavimus, kurie grindžiami pareiškėjo nuolatiniu gyvenimu arba ankstesniu buvimu jos teritorijoje.

57 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad teisei į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką įgyti keliami trys kumuliatyvūs reikalavimai, t. y.:

— pareiškėjas įprastai nuolat gyvena Didžiojoje Britanijoje,

— jis per 52 savaičių laikotarpį, einantį prieš tą dieną, kai pateikė paraišką skirti jam aptariamą išmoką, išbuvo Didžiojoje Britanijoje 26 savaičių laikotarpį arba kelis laikotarpius, kurių bendra trukmė 26 savaitės, ir

— tą dieną yra Didžiojoje Britanijoje.

58 Pažymėtina, kad šios sąlygos susijusios su teisės į aptariamą išmoką įgijimu, o ne jos išlaikymu.

Dėl įprastos gyvenamosios vietos reikalavimo

59 Kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, trumpalaikė nedarbingumo išmoka jauniems neįgaliesiems tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, turi būti laikoma invalidumo išmoka pagal Reglamentą Nr. 1408/71. Kaip invalidumo išmoka ji patenka į šio reglamento 10 straipsnio taikymo sritį. Pagal šios nuostatos 1 dalies pirmą pastraipą: „jeigu šiame reglamente nenustatyta kitaip, invalidumo <...> išmokos pinigais <...> įgytos pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomas ir nutraukiamas jų mokėjimas ar anuliuojamos vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena valstybės narės teritorijoje, išskyrus valstybę, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą“.

60 Šiuo aspektu Jungtinės Karalystės vyriausybė nurodo, kad Reglamente Nr. 1408/71 nustatyta koordinavimo sistema, pagal kurią valstybėms narėms paliekama kompetencija nustatyti socialinio draudimo išmokų įgijimo sąlygas, jeigu dėl šių sąlygų nediskriminuojami Sąjungos darbuotojai. Tad pagal šį reglamentą leidžiama nustatyti skirtumą tarp teisės į išmoką įgijimo ir jau įgytos teisės išlaikymo. Šio reglamento 10 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos formuluotė patvirtina, kad ši nuostata nėra reikšminga vertinant teisės į invalidumo išmoką įgijimo sąlygas.

61 Negalima pritarti šiam argumentui. Iš tikrųjų, kaip Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio nuostata siekiama apsaugoti

suinteresuotuosius asmenis nuo galimo neigiamo poveikio dėl gyvenamosios vietos perkėlimo į kitą valstybę narę. Remiantis šiuo principu darytina išvada, kad suinteresuotajam asmeniui užtikrinama jo pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus įgyta teisė pasinaudoti šioje nuostatoje numatytomis išmokomis net tada, kai jis persikelia gyventi į kitą valstybę narę, taip pat siekiama neleisti, kad jam tokia teisė nebūtų suteikta vien todėl, kad jis gyvena ne tos valstybės, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą, teritorijoje (šiuo klausimu žr. 1973 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Smieja,* 51/73, Rink. p. 1213, 20–22 punktus; 1982 m. birželio 10 d. Sprendimo *Camera*, 92/81, Rink. p. 2213, 14 punktą ir 1987 m. vasario 24 d. Sprendimo *Giletti ir kt.*, 379/85-381/85 ir 93/86, Rink. p. 955, 15 punktą).

62 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, jog, priešingai, nei teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė, pagal minėtą 10 straipsnį draudžiama, kad teisė į šioje nuostatoje numatytas išmokas negalėtų atsirasti arba jos nebūtų galima išsaugoti vien todėl, jog suinteresuotasis asmuo gyvena ne tos valstybės, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą, teritorijoje (1991 m. birželio 20 d. Sprendimo *Newton*, C-356/89, Rink. p. I-3017, 23 punktas).

63 Be to, jeigu Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintas gyvenamosios vietos sąlygos atsisakymo principas būtų taikomas atsižvelgiant į tai, ar tokios sąlygos nustatytos nacionalinės teisės aktuose kaip šioje nuostatoje išvardytų išmokų įgijimo arba kaip jų išlaikymo sąlyga, būtų sudarytos galimybės valstybėms narėms paneigti šio principo veiksmingumą, pasirenkant galimybę tokias jų nustatytas gyvenamosios vietos sąlygas kvalifikuoti kaip šių išmokų gavimo, o ne teisės į jas išlaikymo sąlygą, kad aptariama išmoka nepatektų į minėto principo taikymo sritį.

64 Išdėstyta analizė nepaneigiama ir tuo, kad trumpalaikė nedarbingumo išmoka jauniems neįgaliesiems yra neįmokinė išmoka, nes ji suteikiama neatsižvelgiant į pareiškėjų įmokų mokėjimo faktą.

65 Iš tikrųjų iš Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 2 dalies matyti, kad šis reglamentas iš principo taikomas įmokinėms ir neįmokinėms socialinio saugumo sistemoms.

66 Be to, pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą kompetentingoms institucijoms apskritai draudžiama sumažinti, pakeisti, sustabdyti ir nutraukti invalidumo išmokų mokėjimą ar anuliuoti vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena kitos valstybės narės nei ta, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą, teritorijoje. Vienintelės šio draudimo išimtys tiesiogiai numatytos Sąjungos teisės aktuose (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Giletti ir kt.* 16 punktą).

67 Tokia išimtis numatyta Reglamento Nr. 1408/71 10a straipsnyje, pagal kurį asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, gauna specialias neįmokines išmokas, nurodytas minėto reglamento 4 straipsnio 2a dalyje, jei jos paminėtos IIa priede, išimtinai teritorijoje tos valstybės narės, kurioje jie gyvena, ir pagal tos valstybės teisės aktus. Tačiau pagrindinėje byloje aptariama trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka šiame priede nenurodyta. Tad Reglamento Nr. 1408/71 10a straipsnyje įtvirtintas principas, kad specialios neįmokinės išmokos negali būti perkeliamos į kitą valstybę, netaikomas pagrindinėje byloje nagrinėjamai išmokai.

68 Kadangi pagal jokią kitą minėto reglamento nuostatą valstybėms narėms tokioje situacijoje, kokioje atsidūrė L. Stewart, neleidžiama nukrypti nuo to paties reglamento 10 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtinto gyvenamosios vietos sąlygos atsisakymo principo, darytina išvada, kad invalidumo išmokos iš principo gali būti perkeliamos į kitą valstybę narę nei ta, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą (šiuo klausimu žr. 1997 m. lapkričio 4 d. Sprendimo *Snares*, C-20/96, Rink. p. I-6057, 40 punktą ir minėto Sprendimo *Petersen* 38 punktą).

69 Vadinasi, 10 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintas gyvenamosios vietos sąlygos atsisakymo principas, pagal kurį, kaip matyti iš šio sprendimo 61 ir 62 punktų, draudžiama, kad teisės į šioje nuostatoje numatytas išmokas atsiradimas arba palikimas būtų negalimas vien todėl, jog pareiškėjas gyvena ne tos valstybės narės, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą, teritorijoje, taikomas ir trumpalaikei nedarbingumo išmokai jauniems neįgaliesiems.

70 Tad pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą draudžiama teisės į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką įgijimui taikyti reikalavimą nuolat gyventi kompetentingos valstybės narės teritorijoje.

Dėl ankstesnio buvimo reikalavimo

71 Ieškovė pagrindinėje byloje ir Komisija mano, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą draudžiama nustatyti ne tik įprastos gyvenamosios vietos kompetentingoje valstybėje narėje reikalavimą, bet ir ankstesnio buvimo jos teritorijoje reikalavimą. Jų nuomone, šių dviejų reikalavimų nereikia atskirti, nes ankstesnio buvimo reikalavimas turi būti laikomas laikinos gyvenamosios vietos reikalavimu, kiek pagal jį reikalaujama, kad pareiškėjas tam tikrą laikotarpį būtų buvęs Didžiojoje Britanijoje.

72 Šiuo aspektu pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje minimos gyvenamosios vietos sąlygos, tai matyti pirmiausia iš šio straipsnio pavadinimo. Tačiau pagal minėto reglamento 1 straipsnio h punktą terminas „gyvenamoji vieta“ reiškia „vietą, kurioje paprastai gyvenama“.

73 Tiesa, kad tam tikrais atvejais ankstesnio buvimo reikalavimas galėtų praktiškai prilygti vietos, kurioje paprastai gyvenama, sąlygai, jeigu, pavyzdžiui, dėl to reikalaujama ilgalaikio buvimo atitinkamos valstybės narės teritorijoje ir (arba) jeigu minėtas reikalavimas turi būti vykdomas visą aptariamos išmokos mokėjimo laikotarpį. Tačiau tokiais atvejais pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą taip pat draudžiamas ankstesnio buvimo reikalavimas, jeigu jis gali būti prilygintas gyvenamosios vietos sąlygai, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

74 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 17 ir 57 punktų, kalbama apie 26 savaičių laikotarpio ar kelių laikotarpių, kurių bendra trukmė 26 savaitės, buvimo Didžiojoje Britanijoje per 52 savaičių laikotarpį, einantį iki tos dienos, kai buvo pateiktas prašymas suteikti aptariamą išmoką, reikalavimą, kuris turi būti įvykdytas tik šios paraiškos pateikimo momentu. Vadinasi, kadangi ankstesnio buvimo reikalavimas nebūtinai yra „gyvenamosios vietos sąlyga“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, reikia išnagrinėti jo atitiktį kitoms reikšmingoms Sąjungos teisės nuostatoms.

75 Šiuo atžvilgiu reikia nurodyti, kad Reglamentas Nr. 1408/71 nesukuria bendros socialinės apsaugos sistemos, bet leidžia toliau egzistuoti atskiroms nacionalinėms sistemoms, ir vienintelis jo tikslas yra užtikrinti jų koordinavimą (1988 m. liepos 5 d. Sprendimo *Borowitz*, 21/87, Rink. p. 3715, 23 punktas; 2008 m. balandžio 3 d. Sprendimo *Chuck*, C-331/06, Rink. p. I-1957, 27 punktas ir minėto Sprendimo *Petersen* 41 punktas). Tad pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės išsaugo įgaliojimus socialinės apsaugos sistemų organizavimo srityje (šiuo klausimu žr. 1984 m. vasario 7 d. Sprendimo *Duphar ir kt.*, 238/82, Rink. p. 523, 16 punktą; 1997 m. birželio 17 d. Sprendimo *Sodemare ir kt.*, C-70/95, Rink. p. I-3395, 27 punktą ir 2008 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Gouvernement de la Communauté française et gouvernement wallon*, C-212/06, Rink. p. I-1683, 43 punktą).

76 Nesant suderinimo Bendrijos lygiu, kiekvienos valstybės narės teisės aktuose nustatoma, pirma, teisės arba pareigos priklausyti socialinės apsaugos sistemai sąlygos ir, antra, sąlygos, suteikiančios teisę į tokias išmokas (1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Kohll*, C-158/96, Rink. p. I-1931, 18 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

77 Vis dėlto šia kompetencija valstybės narės turėtų naudotis laikydamosi Sąjungos teisės, visų pirma SESV nuostatų dėl kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažįstamos teisės laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (pagal analogiją žr. 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Pusa*, C-224/02, Rink. p. I-5763, 19 punktą ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Tas-Hagen ir Tas*, C-192/05, Rink. p. I-10451, 22 punktą).

78 Šiuo aspektu pažymėtina, kad SESV 20 straipsniu kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, suteikiamas Sąjungos piliečio statusas (žr., be kita ko, 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *D'Hoop*, C-224/98, Rink. p. I-6191, 27 punktą ir 2011 m. kovo 8 d. Sprendimo *Ruiz Zambrano*, C-34/09, Rink. p. I-1177, 40 punktą). Ieškovė pagrindinėje byloje, turinti valstybės narės pilietybę, turi ir šį statusą.

79 Pažymėtina, kad netgi jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimą pateikė tik dėl Reglamento Nr. 1408/71 išaiškinimo, tai nekliudo Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniam teismui visapusiško Sąjungos teisės aiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose (šiuo klausimu žr. 1990 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *SARPP*, C-241/89, Rink. p. I-4695, 8 punktą; 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Ritter-Coulais*, C-152/03, Rink. p. I-1711, 29 punktą ir 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, Rink. p. I-3505, 64 punktą).

80 Sąjungos piliečio statusas yra esminis valstybių narių piliečių statusas, užtikrinantis tokioje pačioje situacijoje esantiems piliečiams Sutarties taikymo *ratione materiae* srityje vienodą teisinį vertinimą, neatsižvelgiant į pilietybę ir nepažeidžiant šioje srityje aiškiai nustatytų išimčių (šiuo klausimu žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Grzelczyk*, C-184/99, Rink. p. I-6193, 31 punktą; minėto Sprendimo *D'Hoop* 28 punktą ir 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Rüffler*, C-544/07, Rink. p. I-3389, 62 punktą).

81 Tarp situacijų, kurios patenka į Sąjungos teisės taikymo *ratione materiae* sritį, yra ir tos, kurios susijusios su naudojimusi Sutarties užtikrinamomis pagrindinėmis laisvėmis, be kita ko, tos, kurios susijusios su SESV 21 straipsniu suteikta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Grzelczyk* 33 punktą, *D'Hoop* 29 punktą bei *Rüffler* 63 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

82 Pagrindinėje byloje akivaizdu, kad L. Stewart, kaip Sąjungos pilietė, pasinaudojo savo teise laisvai judėti ir apsigyventi kitoje nei jos kilmės valstybėje narėje.

83 Kadangi Sąjungos pilietis kiekvienoje valstybėje narėje turi būti teisiškai vertinamas taip pat kaip ir šių valstybių narių piliečiai, esantys tokioje pačioje situacijoje, su teise į laisvą judėjimą būtų nesuderinama tai, kad priimančiojoje valstybėje narėje jis būtų traktuojamas ne taip palankiai nei tuo atveju, jei nepasinaudotų Sutarties suteiktomis galimybėmis judėjimo srityje (minėtų sprendimų *D'Hoop* 30 punktas ir *Pusa* 18 punktas).

84 Šios galimybės nebūtų visiškai veiksmingos, jei valstybės narės pilietį nuo pasinaudojimo jomis būtų galima atgrasyti jo kilmės valstybės teisės aktais, nubaudžiant dėl

to, kad jis pasinaudojo minėtomis galimybėmis (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *D'Hoop* 31 punktą; *Pusa* 19 punktą; *Tas-Hagen ir Tas* 30 punktą; 2008 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Zablocka-Weyhermüller*, C-221/07, Rink. p. I-9029, 34 punktą ir minėto Sprendimo *Rüffler* 65 punktą).

85 Teisės aktai, pagal kuriuos, kaip antai nagrinėjamuosius pagrindinėje byloje, teisei į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką įgyti keliami išankstinio buvimo reikalavimai, gali dėl savo pobūdžio atgrasyti pareiškėjus, kaip antai ieškovę pagrindinėje byloje, pasinaudoti jų teise į laisvą judėjimą ir apsigyvenimą ir išvykti iš valstybės narės, kurių piliečiai jie yra, kad įsikurtų kitoje valstybėje narėje. Iš tikrųjų, nors pareiškėjai, kurie nepasinaudojo pagal Sutartį suteiktomis galimybėmis judėjimo ir apsigyvenimo srityje, gali lengvai įvykdyti nurodytą reikalavimą, taip nėra pareiškėjų, kurie jomis pasinaudojo, atveju. Iš tikrųjų yra didelė tikimybė, kad pastarieji dėl to, kad įsikūrė kitoje valstybėje, neįvykdys minėto reikalavimo.

86 Panašūs nacionalinės teisės aktai, dėl kurių sudaromos mažiau palankios sąlygos tam tikriems valstybės narės piliečiams vien dėl to, kad jie pasinaudojo savo laisve vykti į kitą valstybę narę, yra SESV 21 straipsnio 1 dalyje visiems Sąjungos piliečiams pripažintų laisvių apribojimas (žr. minėtų sprendimų *D'Hoop* 35 punktą; *Pusa* 20 punktą; *De Cuyper* 39 punktą ir *Rüffler* 73 punktą).

87 Toks suvaržymas Sąjungos teisės požiūriu gali būti pateisinamas, tik jeigu jis pagrįstas objektyviais bendrojo intereso pagrindais, nepriklausančiais nuo atitinkamų asmenų pilietybės, ir yra proporcingas nacionalinės teisės teisėtai siekiamam tikslui (žr. minėtų sprendimų *De Cuyper* 40 punktą; *Tas-Hagen ir Tas* 33 punktą; *Zablocka-Weyhermüller* 37 punktą ir *Rüffler* 74 punktą).

88 Jungtinės Karalystės vyriausybė šiuo atžvilgiu teigia, kad egzistuoja objektyvūs pagrindai, kuriais remiantis teisei į trumpalaikę nedarbingumo išmoką jauniems neįgaliesiems įgyti galima kelti išankstinio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimą. Iš tikrųjų šiais nacionalinės teisės aktais siekiama užtikrinti, pirma, nenutrūkstamą realų ryšį tarp šios valstybės narės ir išmokos gavėjo ir, antra, nacionalinės socialinio draudimo sistemos finansinę pusiausvyrą.

89 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nacionalinis teisės aktų leidėjas teisėtai gali norėti įsitikinti, kad egzistuoja realus ryšys tarp išmokos pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *D'Hoop* 38 punktą ir 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Collins*, C-138/02, Rink. p. I-2703, 67 punktą), ir užtikrinti nacionalinės socialinio draudimo sistemos finansinę pusiausvyrą (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Kohll* 41 punktą ir *Petersen* 57 punktą).

90 Darytina išvada, kad tokie nacionalinės teisės aktais siekiami tikslai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, t. y. siekis įsitikinti, kad egzistuoja realus ryšys tarp trumpalaikės nedarbingumo išmokos jauniems neįgaliesiems pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės, ir užtikrinti nacionalinės socialinio draudimo sistemos finansinę pusiausvyrą, iš principo yra teisėti tikslai, galintys pagrįsti SESV 21 straipsnyje numatytų teisių laisvai judėti ir apsigyventi apribojimų taikymą.

91 Jungtinės Karalystės vyriausybė, be kita ko, tvirtina, kad ankstesnio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimas yra proporcingas siekiamam tikslui, nes reikalaujama tik trumpo bendrai skaičiuojamo 26 savaičių buvimo laikotarpio. Be to, pareiškėjas šį reikalavimą turi atitikti tik prašymo pateikimo momentu. Minė-

tos vyriausybės nuomone, nėra kitų būdų, kurie leistų įsitikinti pakankamu ryšiu su Jungtine Karalyste ir apsaugoti socialinio draudimo sistemos integralumą.

92 Šiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamosiomis pagrindinėje byloje, kai teisei į neįmokinę išmoką įgyti nėra nustatyti reikalavimai mokėti įmokas, gali būti pripažinta teisėta, jog valstybė narė šią išmoką suteikia tik įsitikinusi, kad egzistuoja realus ryšys tarp pareiškėjo ir kompetentingos valstybės.

93 Vadinasi, iš tikrųjų galima patikrinti, ar egzistuoja toks ryšys, pavyzdžiui, konstatuojant, kad aptariamasis asmuo tam tikrą protingą laikotarpį iš tikrųjų buvo šios valstybės narės teritorijoje.

94 Nagrinėjamu atveju ankstesnio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimas pagal nacionalinės teisės aktus reiškia, jog tam, kad būtų tenkinamos trumpalaikei jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokai gauti nustatytos sąlygos, pareiškėjas turėjo būti Didžiojoje Britanijoje ne mažiau nei 26 savaites, apimančias vieną laikotarpį arba kelis laikotarpius kartu sudėjus, per 52 savaites, skaičiuojamas prieš pat tą dieną, kai buvo pateikta paraiška. Be to, pagal SSIBR 16 straipsnio 6 dalį, tą patį nurodė ir Jungtinės Karalystės vyriausybė, pakanka, jei šis reikalavimas įvykdomas vien paraiškos pateikimo momentu.

95 Tiesa, nors minėto reikalavimo taikymo tvarka savaime neatrodo nepagrįsta, vis dėlto pažymėtina, kad ji yra pernelyg išimtinio pobūdžio. Iš tikrųjų išankstinio buvimo reikalavimu nustatyti konkrečius ankstesnio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje laikotarpius neteisingai suteikiama pirmenybė veiksniui, kuris nebūtinai atspindi realų ir veiksmingą prašymą skirti trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką pateikusio asmens ir minėtos valstybės narės ryšio laipsnį, pašalinant

bet kokį kitą tokį ryšį atspindintį veiksnį. Todėl ji viršija tai, kas būtina tikslui pasiekti (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *D'Hoop* 39 punktą).

96 Iš tikrųjų neatmestina, kad tokio ryšio buvimą galima įrodyti remiantis kitais atspindinčiais veiksniais.

97 Šių veiksnių pirmiausia reikia ieškoti egzistuojančiuose pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės socialinio draudimo sistemos santykiuose. Šiuo aspektu iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus jau gauna neįgaliųjų pragyvenimo pašalpą.

98 Be to, iš minėto sprendimo matyti, kad už ieškovę pagrindinėje byloje bus mokamos nacionalinio draudimo įmokos, kurios kiekvieną savaitę bus pervedamos į jos nacionalinio draudimo sąskaitą.

99 Darytina išvada, kad L. Stewart tam tikru būdu jau yra susijusi su aptariama nacionalinio draudimo sistema.

100 Kiti veiksniai, remiantis kuriais galima įrodyti, kad egzistuoja realus ryšys tarp pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės, gali, antra, būti susiję su pareiškėjo šeiminėmis aplinkybėmis. Pagrindinėje byloje akivaizdu, kad L. Stewart, dėl savo neįgalumo nesanti teisiškai veiksni, yra priklausoma nuo ja besirūpinančių tėvų, kurie jai

atstovauja palaikant santykius su kitais asmenimis. Tačiau L. Stewart motina ir tėvas gauna senatvės pensijas pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus. Be to, iki išėjimo į pensiją L. Stewart tėvas vertėsi profesine veikla šioje valstybėje narėje, o jos motinai pagal tos pačios valstybės narės teisės aktus anksčiau buvo mokama nedarbingumo išmoka.

101 Galiausiai akivaizdu, kad ieškovė pagrindinėje byloje, Didžiosios Britanijos pilietė, didžiąją savo gyvenimo dalį praleido Jungtinėje Karalystėje.

102 Vadinasi, remiantis šio sprendimo 97–101 punktuose nurodytais veiksniais galima įrodyti realaus ir pakankamo ryšio tarp ieškovės pagrindinėje byloje ir kompetentingos valstybės narės buvimą.

103 Nurodyti argumentai taip pat taikytini vertinant tikslą užtikrinti nacionalinės socialinio draudimo sistemos finansinę pusiausvyrą. Iš tikrųjų būtinybė įrodyti, kad egzistuoja realus ir pakankamas ryšys tarp pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės, leidžia šiai valstybei užtikrinti, kad ekonominė našta, susijusi su pagrindinėje byloje aptariamos išmokos mokėjimu, nebūtų nepagrįsta.

104 Tad nacionalinės teisės aktai, kaip antai aptariamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos teisei į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką įgyti keliamas išankstinio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimas, neatsižvelgiant į jokius kitus veiksnius, galinčius įrodyti realaus ryšio tarp pareiškėjo ir šios valstybės narės buvimą, viršija tai, kas būtina tikslui pasiekti, todėl yra nepagrįstas SESV 21 straipsnio 1 dalimi Sąjungos piliečiui garantuojamų laisvių suvaržymas.

Dėl buvimo paraiškos pateikimo momentu reikalavimo

105 Iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovės pagrindinėje byloje prašymas suteikti jai trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką buvo atmestas todėl, kad ji nebuvo nacionalinėje teritorijoje paraiškos pateikimo momentu. Šiomis aplinkybėmis, nors trečio klausimo formuluotėje šis buvimo reikalavimas konkrečiai nebuvo paminėtas, pagal SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą pastarasis turi pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą (žr., be kita ko, 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Krüger*, C-334/95, Rink. p. I-4517, 22 punktą; 2000 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *Roquette Frères*, C-88/99, Rink. p. I-10465, 18 punktą ir 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Marks & Spencer*, C-62/00, Rink. p. I-6325, 32 punktą).

106 Šiuo aspektu pažymėtina, kad buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje paraiškos pateikimo momentu reikalavimas dėl šio sprendimo 80–87 punktuose išdėstytų argumentų yra SESV 21 straipsnio 1 dalimi Sąjungos piliečiui garantuojamų laisvių suvaržymas.

107 Sąjungos teisės požiūriu šis suvaržymas gali būti pagrįstas tik jeigu juo galima pasiekti nacionaline teise teisėtai siekiamą tikslą.

108 Tačiau šis reikalavimas negali būti laikomas tinkama priemone šio sprendimo 89 punkte nurodytiems tikslams pasiekti. Iš tikrųjų tai, kad pareiškėjas turi būti kompetentingos valstybės narės teritorijoje paraiškos suteikti trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką pateikimo momentu, neleidžia įrodyti realaus ryšio tarp šio pareiškėjo ir kompetentingos valstybės narės ar užtikrinti nacionalinės socialinio draudimo sistemos finansinės pusiausvyros.

109 Remiantis buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje paraiškos pateikimo momentu reikalavimu, kuris keliamas siekiant įgyti teisę į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką, darytina išvada, kad tai yra nepagrįstas SESV 21 straipsnio 1 dalimi Sąjungos piliečiui garantuojamų laisvių suvaržymas.

110 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip:

— pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą draudžiama, jog valstybė narė keltų teisės į trumpalaikę jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoką reikalavimus, grindžiamus nuolatiniu gyvenimu jos teritorijoje,

— pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį draudžiama, kad valstybė narė keltų tokius teisės į tokią išmoką reikalavimus:

— išankstinio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimą, neatsižvelgdama į jokius kitus veiksnius, galinčius įrodyti realaus ryšio tarp pareiškėjo ir šios valstybės narės buvimą, ir

— pareiškėjo buvimo jos teritorijoje paraiškos pateikimo momentu reikalavimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

111 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Trumpalaikė jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmoka, kaip antai nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, yra invalidumo išmoka, kaip ji suprantama pagal 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 iš dalies pakeistos ir atnaujintos redakcijos 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005, 4 straipsnio 1 dalies b punktą, jeigu paraiškos pateikimo momentu akivaizdu, kad pareiškėjas yra nuolat arba ilgai nedarbingas.

2. Pagal minėtos redakcijos Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 647/2005, 10 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą draudžiama, jog trumpalaikės jaunų neįgaliųjų nedarbingumo išmokos, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, skyrimui valstybė narė taikytų reikalavimą, kad prašytojas turi nuolat gyventi jos teritorijoje.

Pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį draudžiama, kad tokios išmokos skyrimui valstybė narė taikytų:

— **išankstinio buvimo kompetentingos valstybės narės teritorijoje reikalavimą, neatsižvelgdama į jokius kitus veiksnius, galinčius įrodyti realaus ryšio tarp pareiškėjo ir šios valstybės narės buvimą, ir**

— **pareiškėjo buvimo jos teritorijoje paraiškos pateikimo momentu reikalavimą.**

Parašai.